

VYHODNOCENÍ VZTAHU A DOPADŮ ÚZEMNÍCH A STRATEGICKÝCH ROZVOJOVÝCH DOKUMENTŮ (NA PŘÍKLADU OBCÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ V OKRESE JIČÍN)

THE EVALUATION OF RELATION AND IMPACTS GROUND AND STRATEGIC DEVELOPMENT DOCUMENTS (AN EXAMPLE FROM JICIN DISTRICT)

Bc. Petra Štěrbová, doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.

Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko–správní, Ústav regionálních a bezpečnostních věd
pet.sterbova@centrum.cz, vladimira.silhankova@upce.cz

Klíčová slova:

územní plánování, strategické plánování, územní plán, strategický plán
vztahy strategických a územních plánů, okres Jičín

Keywords:

urban planning, strategic planning, master plan, strategic plan, relations of strategic and master plans, district Jicin

Abstrakt

Cílem článku je vyhodnotit a porovnat strategické a územní rozvojové dokumenty na příkladu obcí s rozšířenou působností v okrese Jičín a zjistit, jak municipality tyto dokumenty koordinují a jak optimalizují realizaci rozvojových projektů.

Při zpracování dokumentů je ideální, pokud strategický i územní plán vznikají současně a vzájemně se prolínají a doplňují.

Z analýzy dokumentů zpracovaných a dostupných pro jednotlivé obce je patrné, že strategický i územní plán je dostupný pouze u větších obcí resp. měst. Z tohoto úhlu pohledu je pak složité vyhodnocovat vztahy mezi těmito dokumenty a je to možné pouze u velkých obcí resp. měst. Přesto je důležité a žádoucí, aby obce měly oba dokumenty zpracovány a aby mezi územním a strategickým plánem existovala koordinace.

Abstract

The aim of the article is to evaluate and compare strategic and urban planning documents focused on the example towns in the Jicin district and to find out how these municipalities coordinate these documents and optimize the realization of development projects.

By processing of documents it is ideal, if strategic also master plan come up at the same time and blend together and complement each other.

From the analysis of processed and accessible documents for several municipalities it is evident, that strategic and also master plan is accessible only in towns. From this point of view it is complicated to evaluate the relationship between these documents and this is only

possible by major municipalities or more precisely towns. Despite it is important and advisable to municipalities have elaborated both documents and to exist coordination between master and strategic plan.

Úvod

Územní plánování je důležitý nástroj, který ovlivňuje prostorové a funkční uspořádání území. Jeho úkolem je určit využití jednotlivých ploch, vymezit rozvojové plochy vhodné k zastavění a naopak stanovit ty, které zastavěny být nesmí. Náležitosti územních plánů jsou vymezeny v Zákoně č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Tvorba dokumentů je v pravomoci orgánů veřejné správy a musí platit, že územně plánovací dokumentace nižšího stupně je podřízena územně plánovací dokumentaci vyššího stupně. Do roku 2015 musí všechny obce zpracovat nový platný územní plán.

Strategické plánování slouží k rozvoji regionu v dlouhodobém horizontu. Ve strategickém plánu jsou stanoveny dlouhodobé cíle, opatření k dosažení vymezených cílů a priority jednotlivých rozvojových aktivit. Výstupem celého procesu by mělo být zlepšení stávající situace. Zpracování strategického plánu není pro obce povinností. Strategický dokument by měly obce tvořit zejména pro vlastní potřebu koordinovaného rozvoje.

Mezi oběma typy dokumentů by měl existovat vzájemný vztah a jeden by měl respektovat a zohledňovat druhý. Pokud chceme realizovat nějaký projekt, je třeba zvolit vhodnou plochu pro rozvoj v souladu s existující územně plánovací dokumentací. Ideální je, pokud oba dokumenty vznikají současně a jsou vzájemně úzce koordinovány a provázány.

Cílem článku je vyhodnotit a porovnat strategické a územní rozvojové dokumenty na příkladu obcí s rozšířenou působností v okrese Jičín a zjistit, jak municipality tyto dokumenty koordinují a jak optimalizují realizaci rozvojových projektů.

1. Teoretické modely vztahů územních a strategických plánů

Na rozdíl od územních plánů, jejichž cíle, obsah a postupy zpracování a schvalování jsou určeny Zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, vznikají strategické plány na základě dobrovolné spolupráce aktérů regionálního rozvoje a úspěšnost jejich realizace závisí do značné míry na identifikaci aktérů s těmito strategiemi. Na rozdíl od územních plánů, které se zabývají materiálně-technickým řešením území, se strategické plány zabývají především ekonomikou, pracovním trhem, bydlením, infrastrukturou, sociálními otázkami, životním prostředím atd. Na rozdíl od restriktivního (regulačního) územního plánování můžeme strategické plánování charakterizovat spíše jako pozitivní a integrované plánování strany nabídky regionu. [5]

Územní a strategické plánování by podle expertů mělo být vzájemně provázané, přesto je třeba respektovat rozdíly, které mezi těmito druhy dokumentů existují. Program rozvoje obce vychází z územního plánu, ale je třeba je od sebe odlišovat. Mezi hlavní rozdíly, jimiž se strategické dokumenty odlišují od územních, patří:

- kromě samotného rozvoje území se strategický dokument zabývá i oblastí sociální, kulturní, ekonomickou, ekologickou atd.;
- stanovuje koncepční a strategické cíle obce a reaguje na aktuální problémy;
- neurčuje detailní využití ploch, jen rámcově stanoví pravidla rozvoje obce;
- hledá problémové oblasti z hlediska obyvatel;
- snaží se sladit zájmy všech subjektů obce. [2]

V praxi se můžeme setkat s následujícími modely:

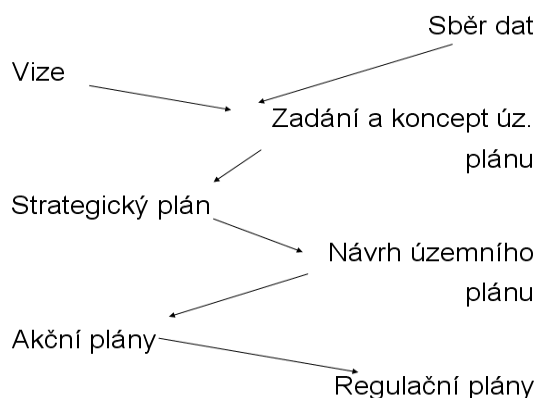
1. strategický a územní plán vůči sobě nemají žádnou vazbu – Jedná se o nejhorší, ale bohužel pro naši praxi nejčastější případ, který vzniká především kvůli špatné informovanosti představitelů měst a obcí. Ti totiž nevědí, co by měli od obou dokumentů a jejich případné vazby očekávat, příp. i od manažerského selhávání, kdy není koordinována práce jednotlivých odborů úřadu.
2. strategický plán předchází zpracování územního plánu – Strategický plán je posunut do polohy obecněji formulovaných vizí a záměrů, které slouží zejména jako “společenská objednávka” pro zadání územního plánu. Strategický plán se vyjadřuje ke všem významným prvkům rozvoje, a to nejen k prvkům vázaným prostorově. Bohužel je však málo akční a je těžko proveditelné sledování jeho naplňování. Rizikem může být skutečnost, že strategický plán klade na územní plán územně nesplnitelné požadavky (vyhledání příliš rozsáhlých rozvojových území ve stísněných územních podmínkách).
3. strategický plán následuje po zpracování územního plánu – Strategický plán je charakteristický akční podobou, je chápán jako dokument realizační, nabývá podobu relativně krátkodobého plánu, který je zaměřen přímo na realizaci jednotlivých dílčích cílů a který kombinuje jasně vymezené lidské i finanční zdroje. Soustřeďuje se na úzce vymezenou lokalitu a řešení jejího konkrétně definovaného dílčího problému. Proto může být nevýhodou ztráta globálního pohledu na problémy města či obce, zejména na ty, které nejsou územně vztáhnutelné a vyjádřitelné v územním plánu (problematika sociální a zdravotní péče).
4. strategický a územní plán jsou zpracovávány současně a jejich jednotlivé kroky se vzájemně prolínají – Výjimečný případ, kdy se oba dokumenty stávají partnery při harmonizaci rozvoje města. Strategický plán v úvodních fázích nabývá podoby “vize”, tedy záměrů a cílů, jichž má být dosaženo, je onou “společenskou objednávkou” pro zadání územního plánu. Po ověření územních možností a souvislostí v územním plánu může být strategický plán rozpracován do dílčích strategií či akčních plánů, které mají za cíl směřovat k realizaci jednotlivých dílčích úkolů. Strategický plán tak neztrácí nic ze svých předností – je zároveň nadčasovou vizí, ke které společenství obce či města spěje, a zároveň je dobře kontrolovatelným nástrojem každodenních úkolů politiků i úředníků na cestě k této vizi. [3]

Je velmi důležité, aby při zpracovávání rozvojových dokumentů docházelo k jejich vzájemné provázanosti a vztahům mezi nimi. Dále jsou definovány jednotlivé doporučené kroky pro optimalizaci vazeb při tvorbě plánovacích dokumentů:

1. Sběr dat – Informace o stavu obce/města je možné použít jak pro strategickou analýzu („profil města/obce“), tak pro standardní část „průzkumů a rozborů“ v územně plánovacím procesu. Při rozboru obvyklého obsahu dokumentů zjistíme, že se analyzovaná data téměř ve 100% rozsahu překrývají.
2. Tvorba vize – Přistupujeme k formulaci vize jako deklaraci zásadních směrů, cílů a programů činností. Vize by měla být výrazem vůle společnosti rozvíjet se daným směrem a formulována na základě všeobecné veřejné diskuze v rámci níž by měly být identifikovány záměry rozvoje obce.
3. Zadání a koncept územního plánu obce/města – Na základě obecně přijaté vize je zpracováno zadání a následně koncept územního plánu obce/města. Vize sehrává úlohu “společenské objednávky” – “vytvořit strategii rozvoje, zadat požadavky na tvorbu územního plánu”.

4. Strategický plán – Na základě zhodnocení dosavadního vývoje a hledání hlavních problémů a cílů řešení musí v této fázi strategický plán hledat cesty, které povedou k naplnění cílů a k řešení dosavadních problémů, a to jak územních, tak těch, které nejsou do fyzické podoby území promítnutelné.
5. Návrh územního plánu – Na základě globálních a dílčích cílů stanovených ve strategickém plánu ověřuje reálnost a realizovatelnost stanovených cílů s ohledem na skutečné fyzické předpoklady území. Nemělo by tedy již docházet k závažným kolizím mezi strategickým plánem stanovenými cíli a územní realitou.
6. Akční plány – Do akčních plánů jsou rozpracovány hlavní kritické/problémové oblasti, které jsou výrazně realizačně orientovány. Stanovují jasné úkoly, jejich časový a finanční rámec i potřebné personální zabezpečení jejich realizace.
7. Regulační plán – Pokud je některý akční plán úzce vázán na fyzický rozvoj území, je třeba pořídit na základě rozpracovaného příslušného akčního plánu regulační plán pro stanovení základních limitů, regulativů, ale i věcné a časové posloupnosti realizace daného záměru. [3]

Obrázek 1 Optimalizace vazby územního a strategického plánování

Zdroj: [3]

2. Analýza vztahu rozvojových dokumentů vybraných měst okresu Jičín

Z analýzy 111 obcí tohoto vybraného okresu vyplývá, že relevantní dokumenty mají pouze města Jičín, Nová Paka a Hořice v Podkrkonoší, což nejsou ani 3% obcí tohoto okresu. Z dřívějších analýz bohužel vyplývá, že ani obce v jiných okresech na tom s tvorbou zejména strategických dokumentů nejsou o mnoho lépe.¹ Dá se proto konstatovat, že koordinovaný rozvoj je v našich podmínkách stále doménou pouze měst.

Všechna výše uvedená města mají jak územní, tak i strategický plán a bylo tedy možné porovnat a zhodnotit rozdíly v kvalitě a provázanosti jejich dokumentů. Článek se proto zaměřuje na vyhodnocení obsahu, způsobu zpracování, celkovou kvalitu dokumentů a zejména na porovnání a vyhodnocení cílů dokumentů, jejich vzájemnou koordinaci, a vztah mezi územními a strategickými rozvojovými dokumenty.

¹ Analýzy provádějí studenti Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice pravidelně v rámci předmětů Regionální rozvoj a Strategické plánování od roku 2005.

2.1 Rozvojové dokumenty města Jičín a jejich vztahy

2.1.1 Strategický plán města Jičín

Dokument vznikl v roce 2004, je rozdělen na analytickou a strategickou část. Poradenskou firmou pro sestavení strategického plánu byla společnost Berman Group. Hlavním důvodem pro pořízení strategického plánu bylo čerpání dotací ze strukturálních fondů EU, neboť bylo konstatováno, že je-li dokument ve shodě s dotačními tituly, představuje to pro město velkou výhodu při bodovém hodnocení projektů. Dalším důvodem pro tvorbu dokumentu byla příprava nového územního plánu. Cíle strategického plánu jsou podrobně rozebrány níže a je téměř jisté, že dokument je zaměřen na soulad s dotačními tituly EU a státního rozpočtu. Projednání strategického plánu neproběhlo přímo s veřejností, ale s lidmi z vymezených oblastí, kteří byli zařazeni do jednotlivých pracovních skupin. Strategický plán je provázán s rozpočtem města pouze částečně, většina aktivit závisí na politických rozhodnutích.

2.1.2 Územní plán města Jičín

Pořizovatelem územního plánu je stejně jako u předchozího dokumentu Městský úřad Jičín, zpracovatelem je Urbanistické středisko Brno, s.r.o. Územní plán vznikl v září roku 2010. Práce na územním plánu Jičín byly zahájeny v dubnu 2005. V červnu 2007 byly zpracovány Průzkumy a rozbory. S využitím těchto podkladů bylo sestaveno zadání ÚP Jičín a jeho projednání bylo zahájeno 5. 12. 2007. K veřejnému nahlédnutí bylo Úplné znění návrhu zadání ÚP Jičín vystaveno od 5. 12. 2007 do 3. 1.2008. Zadání bylo schváleno Zastupitelstvem města Jičín usnesením č.11/2008 ze dne 28. 4. 2008. Koncept územního plánu byl projednán 24. 2. 2010 a schválen 6. 10. 2010. Územní plán byl projednán s veřejností. Jednání se ale účastnili pouze vlastníci nemovitostí. Připomínek a námitek při projednávání zadání, konceptu a návrhu bylo v řádu stovek. Nejvíce podnětů na změny v územním plánu přichází od soukromých vlastníků.

2.1.3 Vztah územního a strategického plánu města Jičín

Pro jednotlivé cíle strategického plánu, které jsou zaměřeny především na rozvoj bydlení, průmyslu a dopravní infrastruktury, jsou v územním plánu vymezeny plochy pro možný vývoj těchto oblastí. Oba dokumenty jsou tedy vzájemně provázány. Vznik strategického plánu předcházel vzniku územního plánu města Jičín. Investiční záměry jsou tedy zohledněny v územním plánu díky vymezeným plochám pro jednotlivé projekty. Strategický i územní plán jsou pořizovány stejným odborem, Odborem územního plánování a rozvoje města. Při tvorbě zadání územního plánu měl projektant k dispozici strategický plán. Cíle strategického plánu jsou provázány s opatřeními územního plánu především v oblasti rozvoje bytové výstavby a plánovaného obchvatu města. Strategický plán se aktualizuje poměrně často, snaha každý rok o aktuálnější znění. Je tedy ve vazbě se schváleným územním plánem. V následující tabulce je znázorněn vztah cílů strategického plánu a hlavních cílů koncepce rozvoje území města.

Tabulka 1 Vyhodnocení vztahu SP a ÚP města Jičín

Cíle koncepce rozvoje území města	Rozvoj lidských zdrojů	Podpora podnikání a rozvoj cestovního ruchu	Regenerace zaměřená na zvýšení kvality života, rozvoj dobře fungující infrastruktury
Cíle SP			
Tvorba podmínek pro fungující trh s byty	X		X
Podpora a rozvoj zaměstnanosti	X	X	X
Zvyšování kvality života, nabídka pro aktivní trávení volného času	X	X	X
Řešení problémů vnitřní i vnější dopravy, parkování		X	X
Podpora cestovního ruchu		X	

Zdroj: Vlastní zpracování

2.2 Rozvojové dokumenty města Nová Paka a jejich vztahy

2.2.1 Rozvojový plán Novopacka

Proces strategického plánování byl zahájen na jaře roku 2004 a rozvojový (strategický) plán je výsledkem téměř 1,5 roku trvajícího procesu. Podnět k vypracování rozvojového (strategického) plánu vzešel od Městského úřadu Nová Paka, který také organizoval a koordinoval celý průběh. Avšak za zpracovatele a konzultanta lze považovat Centrum evropského projektování – regionální rozvojovou agenturu v Hradci Králové. Při tvorbě dokumentu byla použita komunitní metoda, došlo tedy k zapojení široké veřejnosti a odborníků v regionu. Rozvojový (strategický) plán je zpracován pro území Novopacka, do kterého spadá celkem 5 obcí: Nová Paka, Pecka, Stará Paka, Úbislavice a Vidochov. Důvodem spolupráce municipalit je, že přirozeně spádují k Nové Pace a jsou spjaty v mnoha složkách života jako mikroregion. Řídící skupinu tvořili starostové všech dotčených obcí. Mikroregion se usnesl na společné vizi rozvoje do roku 2020 a stanovil klíčové směry rozvoje. Dokument je složen ze dvou částí: analytické a strategické.

Hlavním důvodem pro pořízení rozvojového (strategického) plánu byla možnost čerpání dotací ze strukturálních fondů EU. Jednotlivé projekty se z toho důvodu plánují dle možností jednotlivých dotačních titulů. Většina projektů strategického plánu je závislá na obecních rozpočtech a prioritách zastupitelstev, ale žádná větší provázanost s rozpočtem města a obcí neexistuje. Při tvorbě strategického plánu se scházela řídící a pracovní skupina a odborné skupiny. Návrh dokumentu byl prezentován prostřednictvím internetu s možností připomínkování veřejnosti.

2.2.2 Územní plán města Nová Paka

Pořizovatelem dokumentu byl Městský úřad Nová Paka a jeho zpracovatelem firma SURPMO, a.s., Projektové středisko Hradec Králové. Tvorba územního plánu byla zahájena v prosinci 2007, kdy došlo ke schválení pokynů pro pořízení nového dokumentu. Zadáání územního plánu bylo projednáno 8. 7. 2009 a schváleno zastupitelstvem města 9. 9. 2009. Koncept územního plánu město netvořilo. Návrh územního plánu byl projednán 7. 6. 2010, vydán formou opatření obecné povahy dne 14. 2. 2011 a schválen byl dne 2. 3. 2011. Při

tvorbě plánu nedošlo k žádnému nadstandardnímu projednání s veřejností, konalo se pouze společné a veřejné projednání dle stavebního zákona. Při tvorbě územního plánu byly podány celkem čtyři námítky a šest připomínek.

2.2.3 Vztah územního a strategického plánu města Nová Paka

Cíle strategického plánu se s cíli územního plánu prolínají v několika následujících oblastech. Město chce rozvíjet bydlení a zároveň ho zkvalitnit. Pro bytovou výstavbu je proto v územním plánu vymezeno několik rezervních ploch. Dalším cílem strategického plánu je optimalizovat urbanistickou strukturu města, koncepční přístup města k rozvoji byl tedy zajištěn vydáním nového územního plánu. Vylepšení dopravní infrastruktury a zkvalitnění dopravní dostupnosti města je jeden z nejdůležitějších cílů a jeho dosažení by vyřešilo vybudování obchvatu, pro který je v územním plánu vymezena plocha v souladu s vydaným územním rozhodnutím. Příliv nových investic zajistí průmyslová zóna, se kterou územním plánu také počítá. Vybudování této zóny přispěje k vytvoření stabilizovaného trhu práce a snížení nezaměstnanosti. Zkvalitnění a rozšíření nabídky volnočasových aktivit by posílilo atraktivitu města. Územní plán předpokládá rozvoj tělovýchovných a sportovních zařízení, které k dosažení cíle přispějí.

Strategický plán předcházел územnímu plánu, oblasti strategického plánu jsou v územním plánu zcela zohledněny, přestože pro tvorbu územního plánu byly využity především územně analytické podklady. Na základě analýzy obou dokumentů je patrné, že koncepce územního plánu vychází z předem definovaných cílů strategického plánu. Plány spolu souvisí v mnoha řešených oblastech, navzájem se doplňují a prolínají. Jednotlivé cíle strategického plánu jsou podkladem pro vymezení vhodného území pro rozvoj. Především jsou dokumenty provázány v oblastech bydlení, rozvoje průmyslové zóny a volnočasových aktivit (rozšiřování lyžařského vleku).

Pořizovatelé obou typů dokumentů se neshodují. Strategický plán byl pořízen externím dodavatelem - Centrem evropského projektování, Hradec Králové. Oddělení rozvoje městského úřadu spolupracovalo na tvorbě dokumentu pouze částečně. Územní plán pořizuje Oddělení rozvoje městského úřadu, zpracovatel je samozřejmě externí. Zatím neproběhla žádná aktualizace strategického plánu ve vazbě na pořízení nového územního plánu a město s touto aktivitou prozatím nepočítá. V následující tabulce je znázorněn vztah cílů strategického plánu a cílů koncepce rozvoje území města.

Tabulka 2 Vyhodnocení vztahu SP a ÚP města Nová Paka (příklad)

Cíle koncepce rozvoje území města	Udržitelný rozvoj města	Ochrana kulturního dědictví	Rekreační využití přírodního potenciálu	Zachování krajinného rázu	Ochrana a rozvoj sídelní zeleně
Cíle SP					
Zvýšení kvality veřejných služeb	X		X		
Zkvalitnění a rozšíření nabídky volnočasových aktivit	X	X	X	X	X
Zvýšení kvality a rozvoj bydlení	X			X	X
Zvýšení atraktivity města ve vazbě na rozvoj cestovního ruchu		X	X	X	X
Optimalizace urbanistické struktury města	X	X	X	X	X
Vylepšení infrastruktury	X			X	
Posílení pozice města Nová Paka	X	X	X	X	X

Zdroj: Vlastní zpracování

2.3 Rozvojové dokumenty města Hořice v Podkrkonoší a jejich vztahy

2.3.1 Strategický plán města Hořice v Podkrkonoší

Strategický plán města byl vytvořen v roce 2004. Z důvodu změny ve vedení úřadu po volbách byla v listopadu roku 2007 provedena aktualizace dokumentu, která vycházela z původního plánu a stala se jeho doplňkem. V nové analytické části bylo vyhodnoceno, jakým směrem se město rozvíjelo a co se oproti minulé dokumentaci změnilo. Aktualizovaná strategická část uvádí stav dříve plánovaných projektů, uvádí tedy, jaké projekty již byly realizovány a dále ty, které jsou stále v plánu, případně se objevují nové investiční záměry města. Návrhové období dokumentu je do roku 2012 v souvislosti s blížícím se koncem programovacího období EU v roce 2013. Některé rozvojové projekty jsou plánovány až do roku 2020. Objednatel dokumentu je Město Hořice a zhotovitelem Projektové středisko SURPMO, a.s. Hradec Králové. Plán byl vypracován komunitní metodou a je složen opět ze dvou částí: analytické a strategické. Při jeho tvorbě bylo využito i názorů obyvatel získaných dotazníkovým šetřením.

V současné době město pořizuje nový strategický plán v souvislosti s vypsaným dotačním titulem z roku 2011 na pořízení strategického plánu. Pro jeho zpracování byla vybrána firma DHV. V polovině března byl předložen návrh dokumentu. Na začátku procesu byli osloveni občané, podnikatelé, zástupci spolkové činnosti, výbory úřadu i pracovníci zabývající se územním plánováním prostřednictvím dotazníkového šetření. Analytická část by měla být hotová v květnu nebo v červnu a strategická část přibližně na podzim roku 2012.

2.3.2 Územní plán města Hořice v Podkrkonoší

Platný územní plán vznikl v roce 1995 a byl vytvořen pro návrhové období do roku 2010, které bylo později prodlouženo až do roku 2015. Aktualizace dokumentu byla zadána dne 2. 9. 1992, koncept byl předán v červenci roku 1993. Plán byl předložen ke schválení v únoru 1995 a následovalo jeho vydání. Stávající dokument prošel již dvanácti změnami a je tedy žádoucí vytvořit novou dokumentaci.

Město Hořice v současné době pořizuje nový územní plán, který by měl být zpracován do roku 2014. Jeho zpracovatelem je ing. Martin Samohrd. Situace je taková, že dokument je ve fázi odevzdaných Průzkumů a rozborů, po kterém bude následovat vytvoření zadání územního plánu.

2.3.3 Vztah strategického a územního plánu města Hořice v Podkrkonoší

Platný územní plán předcházet vzniku strategického plánu o poměrně dlouhou dobu (více než 10 let). Při tvorbě SP se vycházelo z platné územně plánovací dokumentace. Cíle strategického plánu tedy byly vytvořeny ve vazbě na vymezené plochy v území a stanovení možnosti jejich využití. Pro zpracování platného strategického plánu byly využity možnosti rozvoje uvedené v územním plánu, uvažovány byly samozřejmě i změny územního plánu. Vize strategického plánu se opírala o územně plánovací dokumentaci. Územní plán by tedy měl postihnout vize, které předkládá strategický plán.

Pro formulaci zadání územního plánu nebyl použit strategický plán, jelikož v té době ještě neexistoval. V územním plánu nejsou vymezeny cíle koncepce rozvoje území města, není proto možné porovnat vztah mezi cíli obou dokumentů.

V současnosti, kdy město zpracovává oba dokumenty nové, je jejich vztah takový, že strategický plán předchází územnímu. Nejdříve město potřebuje stanovit vizi a strategii, kam chce směřovat, co chce rozvíjet, a až poté vymezené plochy, které jsou pro plánovaný rozvoj vhodné a mohou být použity v souladu s územně plánovací dokumentací. V zásadě by se dalo říci, že dokumenty vznikají současně a ani jeden nepředchází tomu druhému, ale strategický plán je přece jen o krok napřed. Pro formulaci zadání územního plánu bude tedy použit strategický plán.

Pořizovatelem jednotlivých dokumentů není stejný odbor úřadu. Zpracování strategického plánu je v kompetenci kanceláře starosty města, i když se na jeho tvorbě úzce podílí i úřad územního plánování (není však hlavním garantem procesu). Kancelář starosty vypracovává dotazníky pro průzkumy mezi občany, podnikatelskými subjekty a dalšími subjekty, a organizuje setkání skupin při projednávání dokumentu. Úřad územního plánování provádí korekce plánu a upozorňuje na problémy, které by se mohly vyskytnout nebo se vyskytují.

3. Hodnocení vazeb analyzovaných rozvojových dokumentů

Mezi analyzovanými územními plány nebyly shledány výrazné rozdíly, jelikož se jejich zpracování a obsahové náležitosti řídí platným právním předpisem. Pouze územní plán Hořic v Podkrkonoší nelze příliš porovnat s ostatními, protože nebyl vytvořen podle současného platného stavebního zákona a má tedy jinou strukturu. Územní plány Jičína a Nové Paky jsou relativně novými dokumenty a jejich obsahové náležitosti jsou v zásadě totožné. Dokumenty se liší v cílech, kterých má být dosaženo. Nejzávažnější problémy, kterými se územní plány zabývají a které je třeba řešit, jsou však spojeny se stejnými oblastmi. Nejvíce se věnují dostatku ploch pro bydlení a kvalitou dopravní infrastruktury.

Strategické plány měst se ve svém zpracování a obsahu výrazně liší, na rozdíl od územních plánů není jejich tvorba povinností municipalit. Všechny strategické plány vznikaly přibližně ve stejném období z důvodu možnosti čerpání financí z fondů EU. U všech tří dokumentů zcela chyběla akční a monitorovací část. Není tedy možné zjistit, které projekty se již podařilo realizovat a které jsou ještě v plánu.

Rozvojový plán Novopacka je v porovnání se zbylými dvěma dokumenty nejpropracovanější. Bohužel nebyla provedena žádná jeho aktualizace.

Město Jičín se sice každý rok snaží dokument aktualizovat, ale jedná se pouze o aktualizaci profilu regionu, tedy analytické části plánu. Strategickému plánu města Jičín zcela chybí vize, SWOT analýza, strategická část je zpracována pouze stručně do projektových listů a není provedena jejich aktualizace.

Při zpracování dokumentů je ideální, pokud strategický i územní plán vznikají současně a vzájemně se prolínají a doplňují. Takovýto případ se bohužel při zkoumání dokumentů nevyskytl. Pouze město Hořice v Podkrkonoší, které nyní zpracovává nový strategický i územní plán, realizuje zmíněný model vztahu. Strategický plán sice nepatrně předchází územnímu plánu, ale v zásadě by se dalo říci, že je jejich tvorba v souladu a až budou oba dokumenty dokončeny, bude možné považovat jejich vztah za příklad ideálního stavu.

Současná platná dokumentace města Hořice v Podkrkonoší však mezi sebou výraznou vazbu nemá, což je považováno za nejhorší možný případ vztahů. Ve strategickém plánu jsou samozřejmě zohledněny rozvojové plochy uvedené v územním plánu, ale zásadní význam územní plán pro tvorbu strategického plánu neměl.

V případě města Jičín předcházel strategický plán územnímu plánu. Pro tvorbu územního plánu byl využit strategický plán a jejich cíle jsou vzájemně provázány. Jsou zohledněny investiční záměry města v podobě vymezených rozvojových ploch především v oblasti bytové výstavby, dopravní infrastruktury a průmyslové zóny.

Rozvojový plán Novopacka předcházel zpracování územního plánu a cíle obou dokumentů jsou provázány. Územní plán respektuje rozvojové záměry strategického plánu a vymezuje pro ně vhodné plochy. Nejvíce se oba dokumenty prolínají v problematice rozvoje bydlení, průmyslové zóny, optimalizace urbanistické struktury a zkvalitnění dopravní dostupnosti.

V následující tabulce jsou na závěr pro shrnutí porovnány vazby mezi analyzovanými dokumenty vybraných měst.

Tabulka 3 Porovnání vazeb mezi ÚP a SP jednotlivých měst

	SP a ÚP nemají žádnou vazbu	SP předchází ÚP	ÚP předchází SP	SP a ÚP vznikají současně
Hořice v P. - dříve	X			
Hořice v P. - nyní				X
Jičín		X		
Nová Paka		X		

Zdroj: Vlastní zpracování

Závěr

Z analýzy dokumentů zpracovaných a dostupných pro jednotlivé obce je patrné, že strategický i územní plán je dostupný pouze u větších obcí resp. měst. Dostupnost územních plánů je relativně vysoká, a to i s ohledem na požadavky Zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, kdy do roku 2015 je víceméně požadováno, aby všechny obce tento dokument měly zpracovaný. Na druhou stranu strategické (rozvojové) dokumenty pro malé obce jsou spíše výjimkou, a pokud se tyto vyskytují, mají spíše mikroregionální než lokální charakter (viz Rozvojový plán Novopacka). Z tohoto úhlu pohledu je pak složité vyhodnocovat vztahy mezi těmito dokumenty a je to možné pouze u velkých obcí resp. měst. Přesto je důležité a žádoucí, aby obce měly oba dokumenty zpracovány a aby mezi územním a strategickým plánem existovala koordinace.

Doporučením pro všechny municipality je zpracovávat, případně aktualizovat strategické dokumenty ve vazbě na novou platnou územně plánovací dokumentaci. Pro následné zpracovávání rozvojových dokumentů by se všechny obce měly snažit o jejich vzájemnou provázanost a měly by vycházet z modelu, kdy jsou oba dokumenty zpracovány současně. Samozřejmě není chybou, pokud jeden dokument nepatrně předchází druhému. V žádném případě by ale neměly vznikat odděleně.

Seznam literatury:

- [1] MAIER, K. Územní plánování. Praha: ČVUT, 2004. 85 s. ISBN 80-01-02240-4
- [2] ŠELEŠOVSKÝ, J. Financování rozvojových strategií územním rozpočtem. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 72
- [3] ŠILHÁNKOVÁ, V. Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji. Univerzita Pardubice, 2007. 129 s. ISBN 978-80-7395-019-4.
- [4] Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, v platném znění.
- [5] WOKOUN, R. A KOL. Regionální rozvoj. Praha: Linde a.s., 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [6] Zákon č. 183/2006 Sb., O územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), v platném znění.

Další zdroje:

Rozvojový plán Novopacka

Strategický plán rozvoje města Hořice

Strategický plán rozvoje města Jičín

Územní plán Hořice

Územní plán Jičín

Územní plán Nová Paka

Tento článek vznikl jako součást Studentské grantové soutěže Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice SG FES 01/2011 na základě stejnojmenné diplomové práce.